

Сутність та функції ринкової інфраструктури

Економічні відносини, які значною мірою формуються в умовах невизначеності і нестабільності економічного середовища, вимагають високоефективних засобів та методів управління господарською діяльністю. Функціонування і дієздатність усіх елементів ринкової інфраструктури є важливою та необхідною умовою реальної трансформації економіки України у ринкову. Розвиток цієї інфраструктури вимагає відповідного законодавства, юридичних гарантій, дієвого механізму втілення та матеріально-фінансового забезпечення.

Інфраструктура ринку – це сукупність установ, інститутів, підприємств, служб тощо, які забезпечують рух товарів і послуг від виробника до споживача. Ринкова інфраструктура може бути представлена підприємствами і організаціями, які виконують функції оптової торгівлі, транспортування, зберігання, комунікаційного зв'язку, стандартизації, сертифікації, цільового моніторингу, інформаційного забезпечення тощо.

Створення ринкової економіки означає забезпечення умов для вільного руху товарів, послуг, грошей, цінних паперів, праці, міграції, тобто відносин між виробниками і споживачами. Для пришвидшення руху товарів і послуг, підвищення продуктивності виробництва та ефективності використання ресурсів потрібні організації, які, діючи в рамках закону, обслуговують ринкові відносини.

Відносини між тими, хто робить свій підприємницький, споживчий, трудовий або державний бізнес, на ринку опосередковані відповідними організаційними формами, які й забезпечують реалізацію суб'єктами ринку їхніх ділових інтересів.

Ринкова інфраструктура є механізмом функціонування підприємництва (бізнесу). Вона охоплює широкий економічний простір – від виробництва до споживання: укладення договорів, контрактів на постачання, просування товарних потоків галузями і регіонами, регулювання збуту та обслуговування економічної системи. З огляду на це ефективність функціонування ринкової економіки передусім залежить від комплексності та ефективності її інфраструктури. Елементи інфраструктури не можуть бути нав'язані ззовні, сконструйовані в міністерських кабінетах – вони зумовлені потребами ринку, діловими відносинами. Сучасна інфраструктура ринкової економіки формувалася у процесі еволюції товарного виробництва, вона являє собою сукупність організаційно-правових форм, за допомогою яких ринкові відносини функціонують як єдине ціле.

Продуктом інфраструктури є послуга, що надається різним ринковим суб'єктам.

Послуга – це особливий товар, який існує лише в момент його виробництва; це особлива споживна вартість процесу праці, виражена в корисному ефекті, що задовольняє потреби людини, колективу й суспільства.

Інфраструктура ринку виступає з'єднуючою ланкою між основними його установами. Вона являє собою сукупність інститутів, які забезпечують обіг різних товарів. Надаючи різні посередницькі послуги підприємствам і домашнім господарствам, установи інфраструктури виконують ряд важливих функцій, серед яких виділяють такі:

а) доведення товарів до безпосереднього споживача. Інститути інфраструктури допомагають виробникові певного товару знайти свого споживача та забезпечити його реалізацію. Важливою є організація виробництва продукції, але не менш важливо забезпечити її реалізацію.

Забезпечення реалізації – справа не проста. Спеціалізація на посередницьких операціях надає можливість скоротити час на реалізацію товару, зменшити витрати, які виникають у процесі збереження та доставки, пришвидшити обіг фондів підприємства, а також у більшості випадків урахувати побажання і потреби споживачів.

б) забезпечення зворотного зв'язку між виробництвом і споживанням. Інфраструктура на собі відчуває вплив як виробника (пропозиція товарів), так і споживача (попит на нього). Аналізуючи просування того чи іншого товару на ринку, посередник може виявити тенденції, урахування яких надасть можливість більш ефективно орієнтувати виробництво на інтереси споживачів.

в) перерозподіл ресурсів між різними галузями та всередині їх. Ця функція забезпечується як переорієнтацією на випуск нової продукції, так і обслуговуванням ринку цінних паперів. Зміна курсу акцій приводить до переміщення капіталів із одної галузі до другої, підтримуючи тим самим визначений рівень пропорційності в розвитку економіки.

г) акумуляція тимчасово вільних грошових та інших ресурсів, регулювання грошового обігу. Банківські установи здійснюють кредитування підприємств, мобілізацію вільних грошових ресурсів населення та економіки. В результаті цієї діяльності формується ринок грошей, збільшуються інвестиційні можливості підприємств, пришвидшується товарообмін. Крім того, через зміну ставки банківського відсотку фінансово-кредитні заклади можуть впливати на структуру інвестицій, забезпечуючи їх перерозподіл між галузями, пришвидшуючи чи гальмуючи темпи економічного розвитку країни.

Інститути інфраструктури займаються наданням посередницьких послуг у галузі інвестування, страхування різних видів господарської діяльності, проводять довірчі операції. Інфраструктура також використовується при макроекономічному регулюванні, з її допомогою держава здійснює антиінфляційні заходи, політику зайнятості, створює протидію циклічним коливанням економіки.

Таким чином, можна зробити висновок, що економічна інфраструктура має суттєвий вплив на функціонування економічної системи в цілому.

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.
2. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
3. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.
4. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
5. Яковенко Р. В. Державне регулювання економіки : конспект лекцій / Роман Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2012. – 40 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,

к.е.н., доцент